

46. szám. 1868. Novem. 12.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ-TULAJDONOS:
az „ATHENAEUM“
R. TÁRSULAT.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi RUSZ K.

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petisor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT „AZ ATHENAEUM“
(EZEELŐTT EMICH GUSZTÁV-FÉLE)
NYOMDÁBAN.

TARTALOM.

Cikkek: „Arcüllegyintés egy minisztertől. (Beszólyke). — „Ezer év múlva.“ (Költemény). Szemere Miklóstól. — „A közelebbi Acván talált római emlékkörül.“ Széles Lajostól. — „Uj mentőszar hajótörésekkor.“ — „A Hegyalja.“ Zombory Gusztávtól. (Folyt.). — „Beszarábiai, vagyis mai oroszországi magyarok.“ — „A manna.“ Micsinay Páltól. — „Egy hét története.“ Vadnay Károlytól. — „Vegyes közlemények.“ —

„Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek. — „Kiadói üzenetek“ — „Ujdonságok.“
Képek: „Arca kérem eminenciádat, hogy üssön engem arcúl.“ — Az Acván talált római emlékkör. (Balogh J. rajza.) — Uj mentőszar hajótörésekkor. — Hegyalja képekben. VII. B. Vay Miklós golpi laka. (A „Tokuj-hegyaljai Album“ után.) — Régi községi pecsét.

Irodalom.

— (Az idei *naptárszűret* megkezdődött), s miként az alábbi sor mutatja, különösebb szorgalom és művelés nélkül is jó bőven termett az Heckenast kiadó-hivatalában; nála jelent meg ugyanis:

1. — „*István bácsi naptára*,” szerkesztő Mayer István kanonok; ára 50 kr. Irányalón fogva a r. kath. népnek van szánva s elég gondosan szerkesztve.

2. — „*Protestáns képes naptár*,” szerkesztő derék tudósunk Ballagi Mór, s ennek neve a cikkek jó voltáról kezeskedik; annál gyöngébbek a protestáns nevezetességek között arcképei, melyek némelyike 10—20 év előttről való. Ára 50 kr.

3. — „*Falusi gazda naptára*,” ára 80 kr., szerk. dr. Farkas Mihály. Bővelkedik jóravaló gazdasági cikkekkel.

4. — „*Lidérc naptár*,” rémes és kísértetes történetekkel, ára 60 kr. Szerkesztője szegyelte magát megnevezni s óhajtanó, hogy a közönség pedig szegyelje megvenni. Nyetén erkölcs- és izléserontó könyvek kiadását már tavaly is megrovóttuk.

5. — „*Uj honvéd-naptár*,” ára 60 kr., szerkesztő Áldor Imre.

6. — „*Magyar nők naptára*,” ára 60 kr.; szerkesztő Beniczky Irma.

7. — „*A nép zászlója naptára*,” szerkesztő Áldor Imre; Ára 40 kr.

8. — „*Jó barát képes naptára*,” szerkesztő Réthly Lajos. Ára 1 frt.

Hasonlóképp most jelentek meg Heckenast kiadásában:

1. — „*A magyar irodalmi tanulmányok kézikönyve*,” írta Szvorényi József gymi. igazgató. A mi jó van benne, az Toldy F. sat. kitűnő irodalomtörténetéből van véve, sokkal roszabbul előadva; a mi pedig új benne, az rosz. Óhajtanó tehát, hogy mind a felgyimnasiumokban, mind a reálgimnáziumokban csak ezentúl is maradjon meg Toldy kitűnő kézikönyve. Különben a könyv ára 2 frt.

2. — „*A magyar nyelvi teljes szótára*” Ballagitól. E nagybecsű szótárnak most már 9- és 10-dik füzetet van előtűnk a M é r l e g b í r ó szög. E kettős füzet ára 1 frt.

3. — „*Pénzügytan*,” írta dr. Matlekovics Sándor; ára 1 forint.

4. — „*A természetten elvei, alkalmazásukban a gazdászatra*,” írta Wagner László műegyetemi gazd. tanár. E jeles könyvet ajánljuk minden művelt gazda figyelmébe. Ára 1 frt 60 kr.

5. — „*Aradi fogságok alatt írt adatok az 1849—49-iki hadjáratról*,” írta Csutak Kálmán honvédezredes; ára 1 frt 60 kr.

— (Beküldetett: „*Mécsvilágok*.” Társadalmi, lélektani és életbölcsészeti írányú cikkek. Írta Benedek Aladár (Náray Iván). Ára 1 frt 30 kr. Kapható Aigner és Rautmann könyvkereskedésében.

Szerkesztői üzenetek.

— *Hövejre*: T. J. nek. A vidéki tudósítás testvér-lapunk, a „*Heti Posta*” legközelebbi számában jött ki.

— *Pártisba*: L. P.-nak. Az óhajtottat elküldjük Pesten az illető helyre s a levelet közönséggel vittük; csak hogy ily külföldi levelezésnél a papírral jobban kell gazdálkodni, mert ezen levélért is többet fizettünk egy frtnál. Legjobban szeretnők, ha az ottani magyarságról, annak miként művelődéséről s oly népszerű intézményekéről írna ön, melyeket nekünk is cél- és időszertől volna itthon utanoznunk.

— *Dobóra*: Köszönet a szíves készségért s köszönet az ajánlatokért is, melyeket elfogadunk.

— *N.-Kamissára*: Az illető grófi pár szerencsés összekelésének s boldogságának — mint felebarátjuk — mi is örvendünk, de a lakodalmukra írt gratuláló verset mindazáltal nem tartjuk szükségesnek közzétenni. Az effélek becsesek lehetnek a meggratuláltak előtt, de nem érdeklik a Veres-toronnytól a Lajtháig terjedő magyar olvasó-közönséget.

— *Kassára*: F. M.-nak. A „*Heti Posta*” csakugyan iparkodik nemcsak a férfiaknak, hanem a család minden tagjának élvezetes és hasznos közleményeket nyújtani; ebből azonban nem következik, hogy lógrás szerint megfejtenő rébuszok közlésére is vállalkozunk.

— *M.-Kövésre*: Az eleje igen szép, de a mi aztán jön, azt már majdnem ugyanazon szavakkal ézerszer elmondották.

— *Pártisba*: V. J.-nek. Szíves ajánlatát alkalmaslag igény-

be vesszük. Örvendünk rajta, hogy ön mint a „*Hasánk s Külföld*” egyik fiametszője, a világ elsőrendű lapja illusztrációján nyert alkalmazást.

— *Pesten*: St. M.-nak. Az ily beteges verselés ifjúságunk testi-lelki edzésére egyáltalán nem alkalmas; már pedig jövő honvédségünkben erőteljes ifjakra lesz szükségünk; recsegő lant helyett tehát ajánlatos lesz ropogó fegyverrel gyakorolnia magát.

— *Aradára*: E. L.-nek. A fentebbi sorok önnek is szólnak. Rajzolatokat szívesebben látnánk öntől s az ígérték talán beválnak.

— *Deésre*: P. F.-nek. Az egyik közelebbi jő a „*Heti Postában*” a másikat pedig a „*H. s K.*” fogja hozni.

A kiadóhivatal üzenetei.

— *Uj-Pécsre*: A „*Hunyady L. végbúcsuja*” című képet még megkaphatja ön 1 frt 30 krért.

— *Öffendőnyágra*: *Füstös Béla* urnak. Már 41-dik számunk szerkesztői üzenetei közt tudatuk, hogy a kérdéses lapnak nem akadhattunk nyomába (ön pedig nem írta meg szerkesztőségi helyét), így látkérjük az arra küldött előfizetési pénzzel rendelkezni.

Ujdonságok.

— (Az 1849-dikei isaszegi csatát ábrázoló nagy olajfestményt) fejezett be e napokban kitűnő művészünk s a nemz. múzeum képcsarának öre, Ligety Antal. Ezen öles nagyságú kép az egész

szakadékos és hegyes-völgyes isaszegi területet ábrázolja a befejezett csata után; háttérben füstölő romok és Isaszeg falu előbukkanó házcsoportozatával s számos csatateri csoportozattal,

Negyedik évi folyam.

46. szám.

November 12 én. 1868.

Arcullegyintés egy minisztertől.

(Beszélyke.)

„Arra kérem eminenciádat, hogy üssön engem arcúl.”

Kevés pogyászszal, de sok reménnyel s azon óhajtàssal hagyta el Versac lovag 1650-ben a Garonne partjait, hogy a francia király udvarában szerencsét kísérjen. Hajdanában a hirneves három testvér: Lugnes, Cadenet és Branes szintén nem volt nálánál gazdagabb, midőn IV. Henrik udvarába ment; összesen csak egyetlen öltözetük volt, melyet felváltva hordoztak, mindazáltal ők voltak azok, kik a IV. Henrikére következett kormány alatt az egész világot bámúlatra indították fényes pazarlásuk, s azon ragyogó pályafutás által, melyre jutottak. E három testvér elseje Franciaország hadseregének fővezére, a második chambresi és a harmadik luxemburgi herceg lett, s mindegyik fejedelmi családok alapítójává vált.

Szegénysége dacára, vagy helyesebben: épen szegénysége miatt, lovagunk gyors és fényes emelkedésre számított, s erre annál inkább, mert mit sem volt veszítenie, s mindent nyerhetett.

Vig, gondtalan s ép oly fecsegő lévén, mint dicselkedő, azon emberekhez tartozott, kik minden zavaról könnyen kivágják magukat. Párisig gyalog útazott, hogy illodelmesen jelenhessék meg Saint-Germain-en-Layeban, hol ezen idők szerint az ifjú király, a király anyja és a mindenható miniszterelnök, Mazarini bibornok tartózkodék.

Versac lovag beszállott a városka egyik fogadójába, s ott oly inast fogadott, ki magára vállalta urát szolgálni és annak tartásáról gondoskodni, azon viszontszolgálat fejében, hogy ez pedig majd megmenti őt azon büntetésektől, melyeket egy-némely, a városban elkövetett csínje miatt kiérdemlett. Miután már életszükségeiről ily módon gondoskodott, s agyafurt inasra is tett szert, sikerült lovagunknak az ő nevezetes és tekintélyes családjáról, ősi kastélyáról s atyjának a Garonne partján fekvő gazdag birtokairól szóló meséivel egy könnyelmű szabót arra birni, hogy ez számára finom öltözetet, inasának pedig csinos libériát készítsen, persze azon reményben, hogy ezeknek majd kétszeresen fogja megvenni az árát.

Ezek ily módon rendben lévén, lovagunk egész szerénységgel ment az udvarhoz, helyet foglalt ott a miniszterelnök előszobájában, s szépecskén várakozott ott a bekövetkezendő dologra. Az új jövevény megjelenése, — kinek szándéka nyilván csak az lehetett, hogy alkalmaztatást nyerjen az udvarnál, — felköltötte mindazon személyek kiváncsiságát, kik a miniszterelnök körül forgolódtak. Az első napon senki sem szólott lovagunkhoz; másnap már megszólította őt egyik-másik, de alighogy hallották gascognei kiejtését, azonnal va'óságos jégesőként hullt rá az élcelés és kö-

tekedés. Ő azonban az élceket oly kedélyesen vette és oly élesen s annyira elmésen válaszolt, hogy a nevetők csakhamar az ő részére állottak, sőt ezután elméje miatt tiszteltté és válaszaival felemltetéssé vált.

Ez már előrelépés volt, mely azonban még nem vitt messzire, s azért lovagunk hozzá fogott a második lépéshez is. Szorgalmasan folytatta tehát látogatásait a miniszterelnök előszobájában, mindig az első sorba tolakodott, s ha az előtte ment el, nem mulasztotta el a hatalmas férfit a legbarátságosabb és legbizalmasabb mosolylyal üdvözölni. Ennek végre magára kellett vonnia a miniszter figyelmét, ki már maga sem birta magát a mosolytól visszatartóztatni, ha a lovag derült és elégtül arcával találkozott.

Oly férfi, ki magával és a világgal annyira elégtülnek látszik, lehetetlen, hogy valamit kívánhasson a minisztertől: volt az általános vélemény s Versac már csaknem ujongott szerencséje fölért. Szinte elfeledte, hogy öltözte árát még nem fizette ki szabójának, hogy ebédjeivel megérkezte napja óta tartozik vendéglősének, s hogy nincs borárús St.-Germainban, ki ne lenne hitelezője: egészen vígan ment haza, s ott így szólott önmagához:

— Versac lovag, kedves öreg barátom! ügyed az udvarnál jó lábón áll, a miniszterelnök mosolygott rád, s ennek jó következésének kell lennie.

Következő napon Mazarini ismét mosolygott rá, mintegy megköszönve a lovag üdvözlését, s harmadszor már úgy tekintett rá, a hogy azokra szoktunk, kiknek jelenlétén örvendünk. Ez így ment egy hétig, midőn a lovag egyszerre csak elmaradt az udvartól. A miniszter csakhamar észrevette jelen nem létét, s minthogy több napon át nem látta, végre tudakozódni kezdett róla, hogy ki ez a nemes ember, s miért nem mutatkozik itt többé? e mellett megjegyezte, hogy ez a lovag igen kellemes külsejű és igen derült tekintetű.

Azt felelték a bibornoknak, hogy a kérdéses egyén egy fiatal ember, s vig nemes a Garonne partjairól, ki igen helyesen tud beszélni, kinek élcei általános derültséget okoznak, s ki azért hagyta el ősi kastélyát, hogy alkalmaztatást keresen az udvarnál.

Versac, ki böles előrelátásból maradt távol darab ideig az udvartól, okosabb volt, hogy sem továbbra is elmaradjon, s így magát az elfeledtetés veszélyének tegye ki. Megjelent tehát ismét, elfoglalta régi helyét, s el volt ragadtatva, midőn a miniszter arcából bizonyos elégtültséget olvas-

hatott ki, a mint ez őt a többiek közt megpillantotta, s a miniszter valóban megállott előtte, és roszt, félig olaszos francia nyelven így szólt hozzá:

— Tehát ön az lovag, ki az urakat itt oly gyakran megnevetteti. Ez derék! Én szeretem, ha nevetnek az emberek. Csak folytassa ön.

— Eminentiád hát szereti, ha nevetnek az emberek? — viszonzá a gascognei bátran.

— Igen, igen.

— Mert, ha az emberek nevetnek...

— Elég, elég... tudom a többit!

S a miniszter oly barátságosan mosolyogva üdvözölte, hogy e miatt az udvaroncok nem csak egyike vált irigyévé.

Versac még boldogabban ment haza, mint a múlt alkalommal.

— Lovag, — mondá önmagában, a miniszterelnök beszélt veled; ha tehát nem vagy bolond, szerencséd meg van alapítva. S minthogy nem vagy bolond, tehát...

Versac nem volt oly ember, ki szemét más alkalmatosságokra is ne vetette volna az alatt, míg szerencsét az udvarnál kereste. Így Párisban gyakran el-ellátogatott egy gazdag családhoz melynek csak egyetlen leánygyermek volt, kit kereskedésben igen meggazdagodott szülei örömet adtak volna nemes emberhez férjhez. Versac buzgón forgolódt a gazdag örökösök körül, de ennek szülei mégsem voltak annyira hiúk, hogy rájuk nézve közönyös lett volna, vajjon leendő nemes vejüknek van-e mit aprítania a tejbe? Természetes, hogy lovagunk sokat beszélt nekik pompás ősi kastélyáról, s atyjának gazdag birtokairól a Garonne partján, de beszéde nem vált lépvezzővé; azon időkben nem igen hitték a gascogneiek szavaiban, s kastélyaikat csak annyiba vették, mint ma a légvárakat s az amerikai nagybátyákat.

A lovag fáradozásainak tehát e tekintetben eddigelé még kevés sikere volt.

Azon napon, midőn Versac a bibornok kegyének oly csalhatlan jelét vette, olment Párisba imádotját s annak ajtját meglátogatni. A szokásos üdvözlések után így szólott az öreg úrhoz:

— Tehát — a mint látszik — ön nem sokat hederit atyámnak pompás kastélya és terjedelmes birtokaira, melyeknek örököse valamikor én leszek. Önnek igaza lehet. A mostanihoz hasonló zavargós időkben megeshetik, hogy az ősi kastélyt ostrom alá találják venni, s iszonyú hét tornya, rettenetes bástyái és mélységes árkai dacára elfoglalhatnák és szétrombolhatnák; a mi pedig

a terjedelmes birtokokat illeti, a Garonne kiönthet s behordhatja homokkal. Ne beszéljünk tehát tovább a rétek, szántók és kastélyokról, hanem feleljen ön ezen kérdéseimre: Hiszi ön, hogy egy fiatal, jól nevelt nemes ember, ki ért minden férfiúi művészethez, élces, tehetséges és vitéz, s ki ez országban levő második személy kegyével dicsekedhetik, hogy az ily fiatal ember nyugodtan tekinthet jövője felé?

— Mindenesetre, — viszonzá az öreg kereskedő.

— Jól van, ne feledje ön, a mit mondott. Ön benem ő eminentiájának a bibornoknak, Mazarin miniszterelnöknek nyilvános kedvencét látja...

— A miniszterelnökét! — veté közbe a kereskedő.

— Igen, a miniszterelnökét.

— Nos hát hallgasson ön rám: bizonyítsa ön be annak igazságát, a mit imént mondott; engedje, hadd legyek tanúja, midőn a miniszter önt kegyének valamely szemmel látható jelében részesíti s akkor lányom keze az öné.

— A százezer tallérnyi hozományyal együtt?

— A százezerrel együtt.

— S azon bizonyossággal, hogy az ön halála után (mit isten távoztasson!) ő lesz önnek egyedüli örököse?

— Mindazon jog- és igénynyel, melylyel lányom most bír.

— Tehát meg van kötve az alku. Jöjjön ön holnap tizenkét órakor St-Germainba; én majd elmegyek önnel a miniszterhez, s ha nem mutatom be annak bizonyosságát, miszerint a miniszter legnagyobb kegyében részesít, akkor kétségbe esem a fölött, hogy kétszer kettő: négy.

A kereskedő megígérte, hogy elmegy, Versac pedig ajánlotta magát. Útközben szegényesen megebédelt egy falusi kurtakoresmában, s aztán gyalog tért vissza St-Germainba. Már későre járt az idő, midőn Páriszt elhagyta, s így a versineti erdőben eltévelyedett a sötétben, a minnek következtében szabadban kellett az éjt töltenie. Szerencsére nyár és szép idő volt, mindazáltal reggelre hazaérkezvén, nem volt sürgősb teendője, mint magát az ágyra vetni, s úgy a hogy volt, felöltözve, mely álomba merülni.

Midőn Versac szolgálja éppen azért hagyta el a házat, hogy valahol ebédet kerítsen, pontban délben érkezett meg az öreg kereskedő, legszebb ünnepi ruhájában. Minthogy az ajtó nem volt bezárva, akadálytalanul lépett be a hálószobába, s igen elesodálkozék, ezen időben a lovagot teljesen felöltözve látván még az ágyon. A belépő ál-

tal okozott zaj fölébresztette a lovagot, s ez, szeméit dörzsölve, fölkiáltott:

— Ki van itt? ki merészkedik bejelentés nélkül hálószobámba jönni? Ez iszonyú hanyagság miatt elesapom még ma minden szolgálmat; gazemberek ezek elsőtől az utolsóig.

Aztán, mintha csak most ébredt volna föl tökéletesen, s mintha csak most látta volna meg a belépőt, folytatá:

— Ah, ön az kedves apósom! Mert hogy ön nonsokára az lesz, abban ön biztos lehet. Ön bennem az egész francia és navarrai királyság legszerencsétlenebb emberét látja. Istenem, mily nehéz teher némelykor a nagy urak kegye! Itéljen erről önmaga. Alig érkeztem meg tegnap este ide oly gyorsan, s mint csak birt velem négy lovam vágatni, midőn ő eminentiája magához hivatot, minthogy egy igen fontos államkérdésben véleményemet óhajtotta hallani. Ma reggeli öt óráig voltam a miniszter kabinetjében. Hanem azért tegnapi megállapodásunkban nem történt semmi változás, s mindjárt megyünk a miniszterhez. Én ebben az öltözetben menedek, melyben ön lát, mert nagyon sok időmbe kerülne gálába vetnem magamat, ezenkívül pedig ő eminentiája úgyszólamint meghagyta nekem, hogy minden ceremónia nélkül látogassam őt, ép úgy, mint valami jó barátot szokás. Csak más csizmát húzok, várjon ön egy percig, mindjárt itt leszek.

Versac a mellékszobába ment, gyorsan megkefélte csizmáját s ruháit, megnyirogatta szakálát, s aztán karon fogta jövendőbeli apósát, hogy vele a miniszterhez menjen.

A bibornok előszobájában Versac méltóságosan köszöntgetett jobbra-balra, s úgy viselte magát, mint valami elismert kegyenc. Miután az öreg urat lehetőleg előre tolt a tömegben, bejelentette magát a bibornoknál, s egész biztossággal lépett annak szobájába; alig volt azonban bent, egyszerre a megtettesült alázatossággá változott.

— Eminentiad kegyes volt engem az udvarlására jönni szokottak közt észrevenni, — kezdé el, magát mélyen meghajtva, — sőt tegnap néhány szóval is boldogított.

— Ez úgy van, lovag, — viszonzá a bibornok tört francia nyelven.

— Kegyének ily kitünő jele után merész vagyok remélni, miként nem vonakodand eminentiad magas hajlamával megtisztelni.

— Szívesen szeretnék szolgálni a király minden hű alattvalójának, — viszonzá a bibornok.

— Ez esetben azt hiszem, hogy magas kegyére

senki sem jogosultabb, mert családom mindenkor...

— Ne szóljunk ön családjáról, lovag, hanem mondja meg, mit óhajt?

— Arra akartam magasságodat kérni, kegyeskednék szerencsémek megalapítani.

— Szerencsédét? — kiáltott fel Mazarini kissé lehangoltan, s egyúttal gyanakvólag tekintett a lovagnak már nem új ruhájára.

— Szerencsém nem kerülend sem eminentiának, sem ő felségének egyetlen fillérjébe sem, — sietett megjegyezni Versac.

— Úgy? — viszonzá a bibornok, láthatólag megkönnyebbülten. — De hát tulajdonképen mit óhajt ön?

— Arra kérem eminentiádat, hogy üssön engem pofon.

— Hát pofont óhajt?

— Igen, eminentiad.

— Komolyan?

— Egészen komolyan.

— Ez különös. S nagyra kell-e lennie annak a pofonoknak?

— Nem, eminentiad; épen az ellenkezőnek.

A bibornok már kezdé magasra emelni tenyerét, lovagnak azonban tiszteletteljesen visszatartá karját, s így szólt:

— Ne itt részeltessen pofonban eminentiad, hanem előszobájában, az ott összegyűltek szemeláttára.

— Ah, értem a dolgot, kezdem érteni! — veté közbe a bibornok nevetve, minthogy már átlátta a különös folyamodó célszát.

A bibornok erre maga nyitotta fel kabinetje ajtaját s azon át láthatta a tömeg Versac-t, a mint a miniszter előtt meghajolt, s örök háláját tolmácsolta. Versac ezután kilépett az előszobába, a bibornok pedig követte őt néhány lépésnyire, s mialatt újjai hegyével kétszer gyöngédeden megérintette bal arcát, oly laugosan, hogy minden jelenlevő megérezte, így szólott:

— Elég, elég, lovag! Tudja, hogy öntől mitsem tagadhatok meg. Sőt t ö b b e t adtam önnek, mint a menyit kért. Nos, meg van ön elégedve?

Versac némán hajtotta meg magát, mintha képtelen lenne szólni, s ezzel a miniszter visszatért dolgozószobájába.

— Nos, — kérdé Versac jövendőbeli ipjától, — mit gondol ön?

— Tökéletesen ki vagyok elégitve, lovag úr.

— Nemde meggyőződött róla, hogy oly ember, kit a miniszterelnök egészen előszobájáig kísér, s kivül oly bizodalmasan bánik — miként ön

látta, — s kinek azt mondja, mit nekem mondott,
— nemde meggyőződött róla, hogy oly ember a
legmagasb fokú kegyet élvezi ?

— Tökéletesen.

— Kíván ön még több bizonyítékot; van-e
még valami kételye ?

— Egyáltalán nincs.

— Így hát hozzuk leányával az ügyet rendbe,

mielőtt Franciaország grófjai és hercegei kínálná-
nak meg leányaikkal.

— Rendbe hozhatunk még ma mindent. Jöjjön
ön velem.

Versac két hét múlva elvette a kereskedő fia-
tal és szép leányát — százezer talléréval együtt,
sőt beszélik, hogy a bibornok is megjelent volt
lakodalmára.

E z e r é v m ű l v a .

Haj! midőn mi mostan élők,
— Gyakran megszáll e gondolat —
Ezer éves holtak leszünk
Már a mélyben, a föld alatt!

Mily becses lesz akkor mindaz,
A mi csak e korból való!
Egy kiszántott magyar kengyel,
Kés, sarkantyú, rozsdás olló.

A régiség gyűjtőjének
Lesz sok beszélni valója! —
„Nézzétek e dicső darab:
Űkapáink koppantója!”

„S e csontszörny! nem tudni erről,
Mi volt? izilonak sarka?
Vagy az ősi jurátusok'
Apja: Bot Mihálynak marka!”

„Pesti németekre dörgő
Haragját így zengi a hír:
„Ebatta! ik régen Jurát,
Alles burger mortifieir!”

„S ez mellette, ama merész
Vitéz János mentegombja,
Abaúj e követeről
Imígy szól az ősi monda:“

„Ferenc király, német nyelven
Hosszan mosva ez ősz fejét;
Midőn végzék, — Vitéz így szólt:
„Niksz tájcs ajjere Majesztét!”

„S im ez: ősi korteskalap,
Görbe darutoll függ róla,
Ezer év előtt Kazinczy
Gábor szónokolt alóla.“

„S e gyilkos lé: Vörösmarti
Maga csinálta pezsgője!
Ő ihatta! halhatlan volt, —
Minden más felfordult tőle.“

„És ez itten két büvös csöpp,
„Rosz borából“ „jó borából“;
S ez azon pör, mit mint ügyvéd
Elvesztett a — hóna alól.“

„Mig ez: német serespohár,
Ebből itta hajdanában
A sert, Kontnak éneklője:
Garai, a „kis koesmában.““

„S Szechatnál, e kanna mellől
Kérdé fennyen Tompa Miskát
Egy bakaujone: „amíce!“
Ivott e valaha théat“? —

„S itt ez: Arany Jancsi' híres
Tintarajza: Tompát verve
Furkós bottal, a röst miért
Nem válaszol levelére?“

„S ez: kantalup-dinnyemag, ezt
Szontag Gusztáv hajdanában
A diarbekíri basa
Kertéből lopta — álmában.“

„S nézzétek itt azon botot,
A melylyel bús keservébe'
Petőfi juhásza nagyot
Űtött a szamar fejére.“

„S Horváth Laci gukkerét, oly
Közelitőt, hogy rajta át —
Bernát Gatsziként: a nőtlen
Megláthatja unokáját.“

„S e bojtot itt Gyulai Pál
Kritikusai ostorából;
S e darabot Sárosynak:
„Rébi lyányoa“ szoknyájából.“

„S tulipános szürét itt a
Puszták bujdosó fiának,
Vállaról ez függött hajdan
Czuezor „Czifra Laci“jának. —“

„S e két esoda, midőn feltűnt
A közösiügy dicső napja,
Mi volt? — Árpád nemzetének
Frakkja, és köesögkaluja.“

„S ez: zsebkendő; a hon miatt
Pecsovicsok sirták tele,
Mellükön a németadta
Csillag csak úgy rengett bele.“

„Túl rajt' ? rosták — nem ! egy magyar —
S német grófnak eszimatálpa,
A talpnyaló szolganyelvek
Ezer lyukat vájtak rajta.“

„S ezernyolcszázhatvannyolcból
Tudjátok-e mi ez végül ?

Ritka tárgyak ! ezred múltán,
Ezt érdekel, azt mosolygva
A már szabad magyar nemzet
Végignézi sorról sorra.

Három lúdfej, ama híres
„Eláll“ fajnak teregébül.“

„Fényt a hír, nem a római —
De a magyar ludakra sző,
Nem : elgáogni az ellent, —
Legáogni, ez a dicső !“

* * *

S előtte, egy ős sarkantyú
Tardja is becsesebb lesz,
Mint az úke mellél személyes
Bérrül fénylett aranykereszt.

Szemere Miklós.

A közelebb Acsán talált római emlékkőről.

Van a nemzeti múzeum előcsarnokában, illetőleg portikusában egy mind szépségére, mind művészi kivitelére nézve jeles régi római síremlék, mely nagyságára nézve ritkítja párját, Európa bármelyik régiséggtárát véve is fel; de alkalmasint gyűszű-nagyságú ez említett sírkő azon monumentális régi római síremlékhez mérten, mely közelebb sept. 4 én Acsán, Fehérmegyében, a József főherceg aicsúti uradalmához tartozó helységben, Henrik János aicsai sváb földmives kültelkén, közel a boglári határhoz, midőn keverő alá szántana — véletlenül találtatott.

Ő ugyanis több év óta tapasztalta szántása közben, miszerint ekéje több ízben eltört, dacára erős lovainak, és segélyül vett ökrei dacára ekéje sokszor fenakadt, s lovai, ökrei azt egy helyből kimozdítani nem bírták.

Igy történt sept. 4-én is, a mikor ásót, kapát s napszamosokat hozatván, számos eltört, de nagyszerű darabjait emelték ki a szántóföldből a síremléknek s kevés mélységre rá találtak egy, majdnem 8 láb hosszú, 6 láb széles, és 1½ láb vastagságú római síremlékre, mely alakjára □, s a borsajtó aljához hasonlít.

Négy életnagyságú, féldombor faragványú alak áll a sírkövön egészen régi római szabású öltönyben; feje a négy alaknak oly szép s tökéletes ovál, mintha Caesar idejéből látná őket az olvasó, a Tyberis partján.

Az alakok közül a két szélső férfi s úgy látszik, római vitézek voltak; jobb kezük 3 ujjja kinyitva szívökön nyugszik; a középső nő, haja füle alatt fodoritva, ruhája nyaka alatt kissé kivágvva, mint az oláh nők máig is viselik Erdélyben; a mell eltakarva, lábainál áll 9—10 évesnek látszó fiacskája, kezében tekét és tekecsapónak látszó gyermekjátékszert tartván.

A síremlék derokán 3 lábú kisedet oltár (talán a Triposz) látszik, egy áldozó férfival jobb oldalán s teke-alakú áldozati tárgyakkal, balról egy nőalakkal, mely nézi az áldozatot.

E fölött V. R. S. elmosódott s félig eltört betűk állanak.

Sajnálni lehet, hogy az eke mind a nő, mind a két vitéz orrát tökéletesen semmivé tette, de a többi részek szépek s a piciny női száj, szem, fülek szépen kivehetők,

Az emléket 8 igás ökör alig bírta beszállítani Henrik J. udvarára Acsára, és csak sajnálni tudnám, ha e jeles műemléket s hazai kincsét nemzeti múzeumunk kezei közül kiszalasztaná, vagy ha azt a német sógor prés aljának felhasználná.

Több tudós és művelt ember látogatta és szemlélte meg azóta e szép síremléket, de eddig a sírkő iratának olvasásával semmire, vagy kevésre mehettek. Alulirotnak jutott a szerencse, — bár dillettáns a régészetben — úgy féligmeddig elolvadni s kimagyarázni a sírkövön látható ujjnyi régi római betűket.

Az Acsán talált római emlékkő.
(Balogh J. rajza.)

En így olvasom a felér márvány kopott betűit :

D. M. (Deo maximo).

AELSERENO MEDCO HNPL

Aeliano Sereno, memoriae dedicato, hanc posuit lapidem.)

P.S.T. VII. V. IX. ANN. XXVII.

(pater sepulti vixit annos 27.)

E. AEP (Et Aeliano Paulo Seronano)

SERENANO MDCO HFSVAS. PR

(memoriae dedicato hoc fecit sepulcrum vastum, pater relictus sepulcrum)

SEP. vixerunt V. XV. IX. ANN. XXII. (annos 15. 9. 22.)

E. AELIAE CONCORDIAE (Et Aeliae concordiae.)

Magyarul: a legnagyobb istennek! Elianus Serenus emlékére

Szentelve tette e követ az elhunyt

Atyja: élt 27 évet.

És Elianus Paulus Seronanus emlékére szentelve csináltatta e mély sírboltot az életben viszi

szamaradt apa; élt 15, 9 és 22 éveket: (t. i. az ifjú 15, a kis gyermek 9. a nő 22 évet.) Az Elianusok (sírban) egyesülésekre.⁴

Itt a köből még fél öl széttört alkalmasint, mert több irat nincs és nem vehető ki rajta.

Lehet, hogy tévedek az olvassásban. De hiszen csakis figyelem s próbálvasás tekintetéből közli tudósító a fent irtakat, derék s kitűnő régészünk Rómer Flóris egyetemi tanár urnak, ki 4—5 nappal ezelőtt József főherceg társaságában szemlélte meg e síremléket — tudományos ismereteire bízván a bővebb s helyesb magyarázatot, — megjegyvezvén, hogy ő fensége nagy érdeklődéssel tudakozódott e sírkönek első magyarázója után.

Kár lenne, ha idegen kézre jutna e kincs. Nem is mulasztom el honfitúi érdekből a régiség megvételeit (60 frt) Kubinyi Ágoston múzeumi igazgató úr figyelmébe ajánlani.

Dobozon, 1868. nov. 2-án.

Széles Lajos.

ref. lelk.

Uj mentőszer hajótörésekkor.

Franciaország Havre kikötővárosában az idén általános hajózási kiállítás volt, melyen hazai iparosaink és termelőink — fájdalom! — szóra alig érdemes csekély számban voltak képviselve, holott országunk sok oly termény és iparcikk előállítására alkalmas, melynek a tengeri hajózásnál szerepelnie kell.

Ez alkalommal tehát nem a hajózási kiállításról fogunk szólni, mely iránt honosaink oly kevés érdeklődést tanúsítottak, hanem egy Stoner nevű amerikai új találmányát ismertetjük meg, mely humanitási tekintetből igen fontos, s mely a tengeri hajózás veszélyeit ismét kevesebbi.

Ez Stoner „hajótörés elleni mentőszer”, melylyel Havre előtt szeptember hó első napjaiban tettek nyilvános és fényes eredményű kísérletet. A „Courrier” nevű francia gőzös, — földézetén számos irodalmi, tudományos és hajózási tekintélylyel, — mintegy délutáni két óraker kiindult a nyílt tengerre. Midőn a hajó már néhány mérföldnyire volt a parttól, Stoner úr és társa néhány perc alatt magára vette „mentő öltözkét”, s mindegyikük el levén ezenkívül még egy-egy kis éléstárral is látva, az egész közönség szemé láttára a hullámok közé veté magát.

Mintogy a gőzös menetét ezután sem lassítá, Stoner és társa csakhamar eltűnt a láttávtalból; a közönség mintegy meg volt kövülve s mereven irányzá szemét egy fekete pontra, mely a hullá-

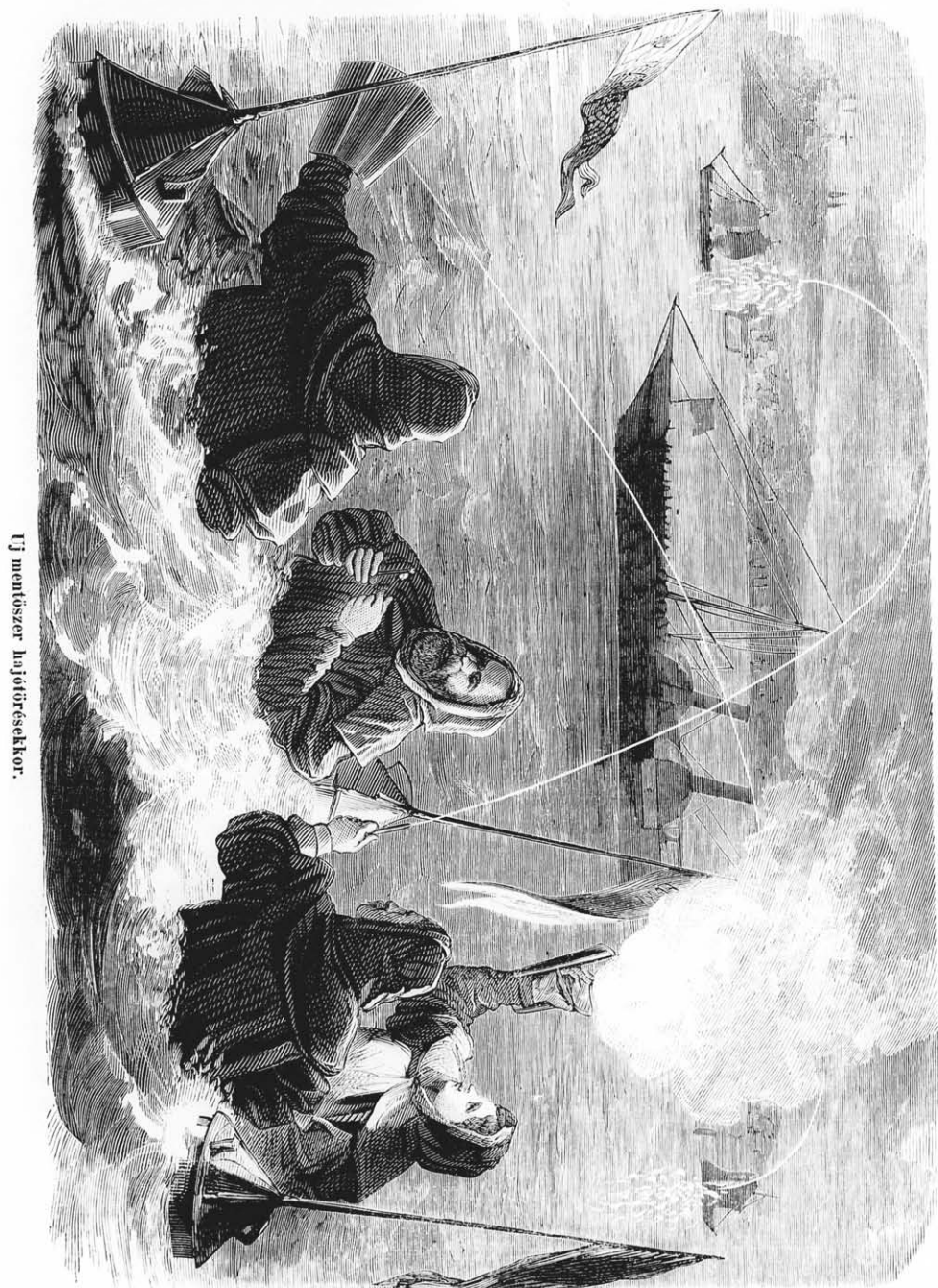
mok tetején majd elétűnt, majd meg ismét alámerült. Mindenki óhajtotta, vajha már visszatérne a hajó azon helyre, a hol az úszókat hagyta.

Visszatérvén a hajó, a kirándulók csakhamar megpillanták Stonert és társát, kik gondtalanul ebédeltek a hullámok felett, az övükhöz kötött szekrénykéből vevén elő élelmi szereket, mely szekrények tetején vigan lobogott az amerikai zászló.

Stoner „mentő öltözkével” mintegy egész óráig tartott a kísérlet, melynek eredményéből kitént e találmány hasznos volta.

Mintogy hirtelen eső kerekedett, a kísérletetők beszállottak a hajóba s visszatértek a kikötőbe.

Stoner úr mentő-készüléke következőkből áll: először is egy, hajlékonyvá készített parafa-övből, aztán e fölött kaucukba mártott vászonból készült, egy darabból álló vízmentes öltözetből; ezen öltözet ruganyosságánál fogva, a hol nyílásai vannak, magától záródik szorosan a testhez; végre egy kámsza jó hozzá, mely hideg, meleg és víz eilen óvja a fejet. Ezután két kisebb ólomgolyót kötnek a lábakra, hogy a test elég mélyen merüljön le a vízbe és így egyensúlyát megtarthassa; két kicsiny, vízmentes és az úszó öklére alkalmazható vitorlaszerű készülék pedig arra szolgál, miként a vízben könnyűséggel haladhasson előre. Az úszó háta mögött egy léggel töltött

Új mentőszék hajófényeskor.

bádogszekrényke úszik, mely élelmének tárházát képezi, s molyból kaucsukcső segélyével édes vizet is szívhat. Ez élestár egy embert több napon át táplálhat.

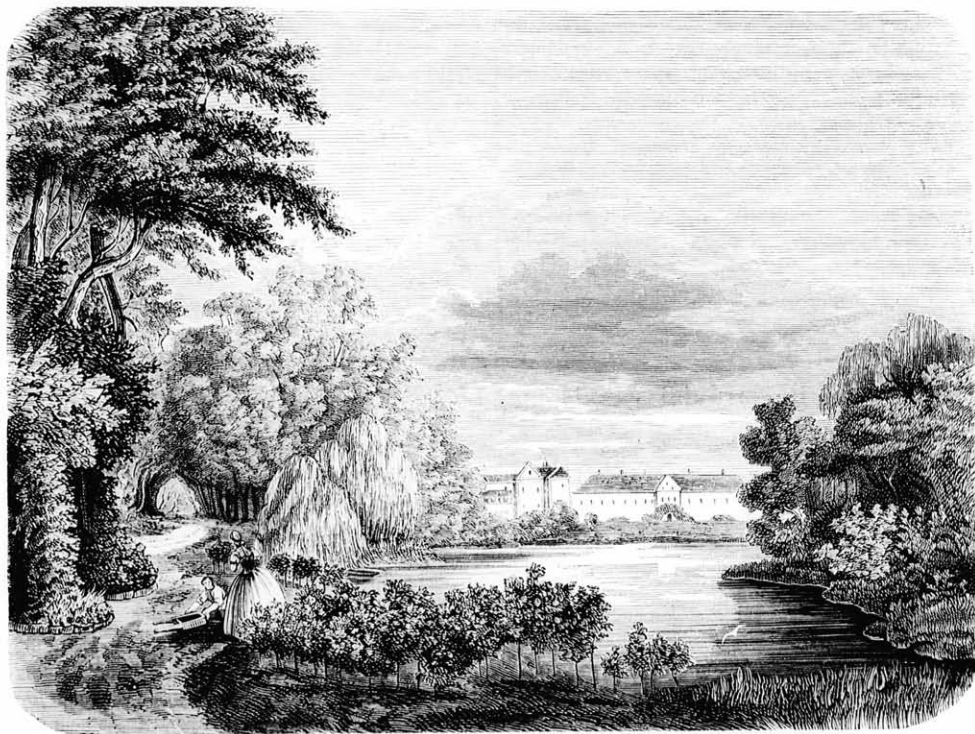
Ily módon felkészülve, f. évi augusztus 30-ikán Stoner úr társával együtt másodízben veté magát a teljes sebességgel haladó *Courrier* hajó fedezetéről a tenger hullámai közé. Ez úttal egy vállalkozó nő, Craddock asszonyság is csatlakozott hozzájuk.

Ezúttal a látvány különbözött a multkoritól ; a *Courrier* esti fél kilenckor hagyta el a parto-

szinén. A nap már régen leáldozott s a sötét felhők mögött el-eltűnedező hold csak időnként világítá meg a jelenetet.

A nézők szíve elszorult, mert kísérlettevőinket tökéletesen elveszték szem elől. Nemsokára azonban sistergő röppentyűk szállottak föl a légbe úszóink kezeiből. Ezen röppentyűkkel való jeladás arra szolgál, hogy a netalántán hajótörtek segélyt kérő jelt adhassanak a láthatáron levő hajóknak.

Ily jó sikerű kísérletek után méltán mondhatni, hogy Stoner ez új találmányával kitűnő szolgálá-

Hegyalja képeken. VII. B. VAY MIKLÓS GOLOPI LAKA. (A „Tokaj-Hegyaljai Album” után.)

kat s midőn a kísérlet megkezdődött, az erős szél hatalmas hullámokat esapkodott a tenger föl-

tot tett a hajózásnak s az emberiségnek, megkevesbitvén ily módon a veszélyek számát.

A Hegyalja.

(Folytatás.)

Az elpusztult romok szomorú emlékeket keltő helyétől, Tályától alig egy fél óra járásnyira délre, egy vidámabb helyre, egy „kis paradicsomba” vezetjük az olvasót, melyet:

VII. Báró Vay Miklós golopi laka

cimű képünkön mutatunk be. Egy pillanatot vet

ve a kedves tájképre, minden bővebb magyarázat nélkül is akárki meggyőződhet arról, hogy nem mondunk sokat, s nem túloztunk, midőn e regényes fekvésű kastélyt, s az őt környező gyönyörű angol parkot „paradicsomnak” nevezük.

Az Ond patak által öntözött hosszúkás völgy-

medencében, észak felől a Tályai magaszt, s a szántói sátorhegy lejtőitől védve, délről az erdőkoszorúta Somos hegye által övezve fekszik a kies hely, a 847 lakost számláló alsó és felső Golop nevű, két egymással összefüggő magyar falúval egyetemben, melynek elseje Zemplén-, másodika pedig már Abaujmegyéhez tartozik. A két megye határa, a képünkön látható régibb s újabb kastély közötti udvaron vonul végig.

A szép halastó csendes vizében magát visszatükröző innenső kastély egy tágas, földszintes új épület, hosszú ablakossal, s a kertre szolgáló díszes erkély és homlokzattal, melyet mostani birtokosa: idős báró Vay Miklós, volt magyar kancellár építtetett; ezen túl láthatjuk az omeletes régi kastélyt is, mely kiterjedésére nézve az előbbinél kisebb, és dacára annak, hogy már több százados építmény, kitűnő jó karban van tartva; magában foglalja ez a nagybecsű könyvtárt, s a vendégszobák nagy részét.

Gyönyörű kilátás ajánlkozik innen, a szép angolkertnek művészileg idomított faoportozatainak keresztül, a Hegyalja festői vidékére, a félórnyira fekvő Tályára, majd távolabb a mádi és

tarcali kellemes dombokra, és e bájos hegyláncolatnak fénypontja s koronájára, a dicsőségkoszorúta tokaji hegy magasán kiemelkedő kúpjára.

De bármily kedvesen láncol magához ez üdítő hős árnyakkal, s a legszebb virágok kellemes illatával kínálkozó kis paradicsom, mégis e rövid szemle után már meg kell tőle válnunk, mert még sok hely várja látogatásunkat. Mielőtt azonban ezt tennők, meg kell még említenünk, hogy Golop neve a hajdani latin okmányokban Glup nevezet alatt fordul elő hajdani birtokosai; az e vidéken nevezetes és ősrégi Golopy család volt, melynek régiségét bizonyítja az Andrássy grófok családi levéltárában egy 1255-ben IV-ik Béla király által kiadott adománylevelével, mely szerint a zemplénmegyi Glup vagy Golop földjét e család egyik ősnének Andrásnak, Mátvás szepesi prépost testvéreinek adományozza. — A kassai templomban látható 1605-ből ezen Golopy-család két férfisarjadékának latin síremléke. A Golopyak kihaltja után jutott a Vayak birtokába.

(Folytatása következik.)

Zombory Gusztáv.

Besarábiai vagyis mai oroszországi magyarok.

Mialatt a sz. István koronájához tartozó országok nem magyarajkú nemzetiségei teljes polgári egyenlőség mellett nyelvükre nézve is mindazon szabadságokkal fognak felruháztatni, melyek az ország területi egységét nem veszélyeztetik, az alatt nem érdektelen figyelemmel kíséрни azon magyarajkú, magyarfajú testvéreinket, kik idegen országokban idegen népek közé szorúltak.

Moldvai magyar-csángó és oláhországi magyar testvéreink sorsát ismerjük, kiknek még bizony, valamint bukovinai magyarjainknak sem jutott soha eszükbe, hogy követeljük, miszerint a bukaresti kamarában, a bukovinai landtagon, vagy (a hova ez utóbbiak tartoznak,) a bécsi rajxrátban magyarul tarthassanak díkcziókat s külön magyar vajdaságokat kerekítsenek ki nekik.

Annymit azonban mégis ohajtunk, hogy a hol csak magyar telepek vannak, azok nyelve tartassék fönn, mit leginkább magyar lolekszok ki-küldésével és magyar iskolák falállításával érhetünk el.

S hogy magyarok határainkon kívül nemcsak Moldva-Oláhországban és Bukovinában vannak, arról a „magyar történettudományi társulat“ érdemes titkára, Thaly Kálmán igen érdekesen

szól e társulat folyóiratában. Cikkét egész terjedelmében ide igtatjuk:

Múlt nyári levéltári kutatásaim alkalmával sikerült — úgymond — fölhalálnom II. Rákóczi Ferenc Krimbe, a tatár khánhoz küldött követneinek, a már a Thököly-korszakból is ismert Bay Mihálynak és Pápay Gáspárnak eredeti úti naplóját. Álljon itt belőle egy kiváló érdekű hely, a Besarábiában *) létezett hajdani magyar telepek akkor még fenn volt maradványairól. Bay és Pápay, kik kevéssel a zsidói harc után, 1705. nov. 23-ikán, indúltak meg a fejedelem Kővárvidékén, Kovásinál lévő táborából, tatárországi újokra, s 1706. június 6 kán érkezének vissza urokhoz Érsek-Ujvárba, — a khántól visszafelé való jövetelükben, 1706. március 20-án tértek a Neszter (Dniester) melléki magyar faluba. Naplójukban ugyanis írják:

„Die 20. Martii, szombaton, indúlván Janok-Palánkáról, háltunk az Neszter parton, Csebercsik nevű magyar faluban. Ezen Csebercsik nevű falut, többekkel együtt még László király telepítette

*) Besarábiában azelőtt tatár-lakta török birtok volt, ma orosz tartomány.

volt meg, több falukkal együtt, Akkerman avvagy Neszter-Fejérvár körül, Bessarábiában, sive Bucsakban; már az több faluk mind elpusztáltak, ez az egy maradott meg, ennek is hasonfele már oláh falu. — Ezek még ez mai napig magyar nyelven beszélnek; az tatár khán jobbágy-faluja, khán kislájához (uradalnához) tartozó. Ezek még vadnak gazdaemberek harmincan; gyermekei, cselédi sokan vadnak, jó magabíró emberek; panaszolkodták, hogy már egynehány esztendőttől fogva páterek nincsen, katolikusok lévén másikt. Házasodnak, szaporodnak, multiplikálódnak magok között pap nélkül, sőt négy-öt esztendő s gyermekek vagyon az oly pap nélkül házassít és férjhezmenteknek keresztletlen, sokan pedig gyermekeik közzül keresztletlen meg is holtanak. Minckünk nagy lelkek fájdalmával panaszolkodtak papjok iránt való fogyatkozásokról; bárcsak — úgymond — három, négy esztendőben jönne egy pap közikben, a ki gyermekeiket megkeresztelné, — esketné, és gyónhatának nekio. Oly durusok (keményok) pedig az magok vallásában, hogy noha oláh pap lakik falujokban: mégis későbbek keresztletlen gyermekeket eltemetni, mintsem az oláh pappal megkereszteltetni. Minckünk lelkünkre kötötték, hogy Kegyelmes Urunknak ő Nagyságának (Rákoczinak) jelent-sük meg, s kérjük ő nagyságát, hogy küldjön nekioek egy pátert, készek ők magok tehetségek szeriat fizetni és a pátert eltartani; de oly páter kellene, a ki magyarul tudna, mert ők oláh és magyar nyelven kívül mást nem tudnak. Annuatim pedig ad egy-egy gazdaember egy-egy tallért, egy-egy véka lisztet, egy-egy véka kölest, egy-egy

szokér fát, egy-egy tyúkot; azonkívül esketés-, halott-, temetés- és keresztletéstől külön fizetés.“

Eddig az érdekes följegyzés, melyhez a fejedelem a napló átolvasásakor két helyre is — elején, és a hol papot kívánnak — kétszeres N. B.-éket tétetett. Nem is feledé el a mindenre kiterjedő gondú nagy magyar, nemzetének elhagyott árváit, meghallgatá könyörgésüket: még azon évben küldött magyar lolkipásztort nekik. Ráday Pál Benderbe való utazásának diariumában ugyanis — Bender 1709. decemb. 6-iki kelttel írja:

„Jött hozzám azon pap-ember, a kit ennekelőtte négy esztendővel a Felséges Fejedelem (Rákóczi) Tatárországba küldött, ott egy Csoborcsa nevű faluban lakos magyarok kívánságára, beszélvén sok kérdések között eredetit azon magyarok ottlétinek; hogy t. i. minckutána László király (I. Ulászló) Várnánál megverottetett a törökök által, és azután csakhamar Magyar-Neszter-Fejérvár is (kit törökül Akkermannak is hívják, és a Neszter partján, a tenger mellett van építve) részekre esett: akkor maradtak el az ottvaló lakosokból, most jobbágsága alatt lévén a tatár khánnak, a ki őköt aga által, több, Bucsakban levő jószágaival együtt kormányoztatja.“

Imé, e két egykorú följegyzés mily szépen kiégészeti egymást. E biztos adatok nyomán bizonyára érdemes volna a eseberecski vagy esoborcsai, most már kétségkívül egészen eloláhosodott magyarok felől valami odautazó hazánkfának kutatást tenni. Tán némi köztük fennmaradtott hagyományok s családneveik ma is bizonyítanak még egykori magyar voltukat.

A m a n n a .

Különös állománya ez a természetnek, melyről ugyan tudva van, hogy a nagy természet valami tüneménye, mégis különbözök felőle a véleményok. — No de még sem annyra eltérők, hogy valójukban nem lehetnének azonosak.

Egyik vélemény a mannáról e következő: hogy azt növények valódi beteg állapotukban lehelik ki, mi azután a növényeken megszilárdulván, eukorliszt, méz vagy egészen enyv sajátágát. A másik pedig kissé eltér ettől, a mennyiben ez bizonyos köd állományának mondja s annál inkább is szilárdan állítja, mert tapasztaltatott, hogy manna ott is észrevehető volt, — pedig nagy mennyiségben — hol mérföldekre homok sivatagok valának.

Ezt egy német utazó és egy tudós zsidó rabbi

állítják, kik a Verestengernél összejövén, az egész sivatagot Damaskusig beutazták és mannat nagy mennyiségben a homokban elszórva vettek észre.

— Mindenesetre, ha természeti szempontból kiindulunk s a növényvilágnak tulajdonságait, alkatrészeit, továbbá törvényeit tekintetbe vesszük, nem mondhatunk egyebet, mint hogy a manna valódi kigőzölgése, vagy másként kiizzadása a növény belső alkatrészeinek. A természeti törvénye szerint mind a két vélemény általános azonos-sággal bír, mert a köd és kiizzadás nem egyéb, mint kigőzölgés, már pedig a legnagyobb mennyiségű kigőzölgés — mi a ködöket illeti — a növényországból származik. Hogy pedig a manna ott is látható, hol sem erdőség, sem virány, sem eszerjés térségek több mérföldnyire nem lé-

teznek, könnyen kimagyarázható, ha figyelemmel vagyunk a hig és terjengős testeknek terjeszkedésére. Legjobban és biztosabban bizonyítja a manna honnan és miből eredését édessége. Okvetlenül növényekből kell erednie, mert növényeink belalkatrészei többnyire cukor- vagy mézanyagokat tartalmazván, kiizzadásuk is sok édességgel bir. Ez lenne a manna elmélete. Sokkal csudálatosabb története. Mindenesetre legcsudálatosabb az ó-testamentomban, hol az isten mindenható erejének bámulatra elragadó áldásaként tűnik elő. Hárommilló ember táplálkozik vele huzamosb ideig, szinte a homok legnagyobb sivatagán. Bámulatosan varázsoltatik elő s harmatként szállt vala alá a földre. A nép megizleli majd örömben; majd talán étek hiánya okozta kimerültségében lihegve mondja: manna — azaz mi az? Mózes, vezetőjük, szintén örömtől áthatva arra a gondolatra, hogy ez által már meg lesz mentve a bősziút Izrael zúgolódásaitól, felkiált — „ez az ama kenyér, melyet az úr adott nektek“. A manna keletkezési módja, ideje és helyi viszonyánál fogva többféle. Van csöppögő m'z, liszt, zsír vagy inkább enyv-állagú manna. Gyógytárainkban is ismerik egy nemét az úgynevezett mannának, mely azonban igen különbözik ama Izraelt táplálta mannától. Az déli Európából, az úgynevezett Mannaesche, (virágos körisfából) jő, s mint gyöngy hashajtó gyógyszer használtatik; emez egészen különböző állományú s majdnem egyedül is csak a sinai fésziget terménye, hol a legforróbb évszak és napján az úgynevezett Mannatamarisk csipkebokor féle lombjairól vagy közvetlen magától kiizzadás által csöpörög, vagy pedig levelészünkhöz hasonló bogárkák szurásai által idéztetik elő. Ilyenkor a beduinok korán reggel szedik, a mikoron szilárdabb kis borsó nagyságú szemecskékben lombokról függ le. Felszedik azonban azt is, mi az előtti napon a homokba leszóródott, hogy pedig más vele elegyült anyag

részeceitől, mi könnyen rögtöni romlását előidézhetné, megtisztítsák, átsajtolták finom vászon rongyocsán, azután börtömlökbe vagy kiszáritott tökhéjba szedik, s ovatosan becsinálva, huzamosb ideig eltartják. Hogy a manna különösen az ottani lakókra nem figyelem nélküli cikk, bizonyítja nemcsak az ó-testamentomi Israel története, hanem az ottani lakosok jelenleg is vele foglalkozása. Épen ama élelmi cikkek közé sorolható, melyek legszükségesebbek az ottani lakókra; mert ennek egy része élelmököül szolgál, nagyon jó, egészséges, hozzá méz édességű, illatos és kellemes; más része jövedelmük szaporítására használtatik fel, Kajró városa piacain drágán adjatik el; harmadik részéből pedig a sinai klastrom tizedeit fizetik. Némely időben oly drága, hogy latja 15—20 krral — a mi pénzünk szerint — kél. Némely években igen nagy mennyiségben terem meg, volt idő, a mikor az ottani beduinok 6—8 mázsát is szedtek; de volt megint oly év is, hogy ennek felét sem. Vajjon nálunk észrevehető-e a nagy természetnek eme csudaszerű tüneménye? Tapasztalat mondja, hogy igen, csakhogy nem amaz anyagú, s nem is oly nagy mennyiségben. Ki nem hallotta volna a köznépeknek ama mondását, mikor egyszer vagy mászor nyári verőfényes napon eső talált esni: „növényeinket és ültetvényeinket most rozsdá fogta el.“ Ennek igen természetes és egyszerű oka abban rejlik, hogy növényeink szerves testek lévén folytonos beszívás és kilehelés által élnek, s ha tehát verőfényes napon váratlanul eső talált lenni, a lég mérséklete mindjárt majd hideg, majd meleg, a növények kilehelése leveleiken s lombjaikon fojtódik, mi megüledve, a köznép szerint rozsdát képez, mi azonban nem más, mint az úgynevezett mannának egy része, mi többeknek állítása szerint sok növényen édesnek tapasztaltatott.

Micsinay Pál.

Egy hét története.

(November 9.)

(VK.) Az országház és városház e napokban olyan volt, mint két megbolygatott köpü. Munkás méhek és herék egyaránt zsongtak, röpködtek, nyugtalanokdtak benne. Némelyik fulánkat is éreztett.

Amott a nemzetiségi törvényjavaslat, emitt a a főpolgármesterség megürült trónusa idézték elő e nyugtalanokdást.

Nézzük először is a kisebbik bajt, melyen már szerencsésen átestünk, a mennyiben múlt szombaton a várost — úgy a hogy — mégis csak megfejelték, „ideiglenes“ fejévé tevén Gamperl Alajos alpolgármestert, ki, sok egyéb érdemén kívül, az által tűnt ki, hogy a József-ígyet vasrácsára néhány ezer főt gyűjtött össze, a miből tán biztos következtetést vonhatunk arra is, hogy

tehát a Reitter-csatorna millióit szintén kiteremti — ha kell!

A mint Szentkirályi Mór végkép kivonult a városházból, hol vajha több lehetett volna, mint csak „pünkösdi király“ — egyszerre rémhírek jártak szerteszét: a gazdasági bizottságban rögtön megjelent a 'germanisatio' kiéheztetett szelleme, s a tagok — hiába erőltették a magyart — mintegy megbabonázva kényszerültek németül beszélni. Az ujtéri színház mindjárt az első éjszaka úgy megvaskosodott örömeiben és alapjaiban, hogy még legalább is egy századig fog Sionként állani. A vízvezeték csövei mind szét pattogtak keserűségükben, s a Reitter-csatorna panorámájában a papir-paloták valamennyien halomba dőltek, mivel alattuk a föld megrendült ama hálátlanság súlyától, [melylyel a közgyűlés „többsége“ Szentkirályi Mórt illeté, — ama férfiút, ki a városházból száműzte a német szellemet, halálra ítélte az ujtéri bódét, létesíté a vízvezetést és létesíthetni hitte a híres csatornát is. S ime, most mindennek vége van! A mi rossz volt, az mind visszatér; a mi jó lett volna, az pedig mind elmarad!

Ily ijedelmes hírek az elégia száránkodó szárnyain járták be a csöndes polgári tűzhelyeket, s a kétségbeesés sok helyen odáig ment, hogy némelyek már örömet menekültek volna a Vidacs János karjaiba, csak hogy legyen egy erős kéz, mely megakadályozza, hogy valamikép az egész város össze ne dőljön, miután tengelyét veszté egy — nagy férfiban. Nem esoda, ha ily körülmények közt, több napig tartott a zavar.

A közgyűlés ugyan három szónyi csekély többséggel azt határozá el, hogy a megürült helyet — a fennálló rendszabály szerint — helyettesítés útján töltsék be; de — minden alkotmányos érzelmünk dacára — egy nagy párt megnyugodott bár a többség akarátában, de csak azért, hogy azt valamiképen felforgathassa.

Az „egyenlőségi kör“ kapott is az alkalmon, s lett gyűlekezés, értekezés, indítványozás, aláírás, szervezés s mindenféle fennhangú szónoklás; s a „független“ polgárság — a mint magát büszkén nevezé — „választani“ kívánt.

Bizony, ha eszünkbe jut, hogy a helyettesítés végre is a rangfokozat kérelhetlenségénél fogva Gamperl alpolgármestert juttatá arra a helyre, a hová Gamperl alpolgármesternél egy fejjel mégis csak magasabb férfiú illenék: csak egy csöpp hiján múlik, hogy magunk is nem a választani akarók pártjához csatlakozunk, habár a korteskedés kocsmaszónoklataiért és alkotmányos „eszemiszomj“ ért nem valami nagyon lelkesülünk.

De hiába! a városi házszabály, (mely törvény erejével bír,) helyettesítést határozott, s így meg kell nyugodnunk ez egyszer Gamperl alpolgármesterben — legalább másfél esztendeig.

A népgyűlés tehát alkalmasint elmarad, valamint Thaisz Elek kívánatára elmaradt az a fáklyás zene is, mely dicséretesen füstbe ment, mielőtt szövétnekeit csak meg is gyújtották volna. Azóta aztán valamennyi mézes-bábos esküdt-elensége a főkapitánynak, ki nem tudja annyira megbecsülni, hogy elfogadná polgártársainak fáklyafogyasztó tisztelgését.

Nem ily könnyen és hamar csöndesül le az a békétlenség, melyet a nemzetiségi kérdés idézett elő az országházban, a sajtóban és az egész országban.

Ez a tűz egyre füstölög, s Türr tábornok is, (a mint Olaszországból visszatért,) sietett egy halmaz szóvirágot dobni rá, hogy elfojtsa kilobbánásait. Hanem ezt a tüzet sokkal régebben bizgatják, semhogy effélékkel el lehetne oltani. Miletics, a Mocsonyiak, Dobrzenszky, s a nemzetiségkedes valamennyi rennomisztája köszörfüli torkát, hogy a vita zajját minél nagyobbá tegyék. A testvériség nevében semmi egyebet nem kérnek ők az országtól: csak egy kis öngyilkosságot. Ezzel azután szépen beérnék. Javaslatauk oly pontokat tartalmaz, mely területi földarabolást vonna maga után, s az országban országokat létesítené. Ily követelések ellen azonban minden jó magyar párt oly egyenes és összetartó arcvonalt, képezett, hogy a nemzetiségi tábor maga is meghökkent.

Eleintén az a hír járt, hogy ha el nem fogadják javaslatukat tárgyalási alapúl: azonnal kilépnek a képviselőházból. Úgy sincs hátra már, csak egy hónap — a napi díj vesztesége bagatell! Ki ne adna annyit egy heroius szerepért?

Most azonban azt beszélük, hogy még sem hagyják oda a képviselőházat, hanem tiltakoznak és — maradnak.

A zajongó tenger fölött pedig egyszerre a Fama szárnyán látjuk lobegni az öreg Neptunt, a mindenható szigonynyal, mely egyet üt: s a vihar elsimúl. Ez a Neptun: Deák Ferenc, s szigouya a — bölcseség. Azt mondják róla, hogy oly módosításokat tett volna e kényes törvényjavaslaton, melyekben a követelők is megnyugosznak magukban, még ha azt nem is vallják be. — Ezt mondják, de be kell várnunk, hogy beteljesül-e, a mit mondanak? Annyi bizonyos, hogy könnyebb a danaidák hordóját megtölteni, mint holmi feneketlen óhajításokat teljesíteni.

Míg a férfiak — megoszlott pártjaik szerint —

szemben állnak egymással a gyűléseken: addig a hölgyek, kik egy jó ügy előmozdítására szövetkeztek, kezét fogva gyűltek össze néhány nap előtt, hogy a nőképző egyesület tervein ismét egyet lendítsenek. Veresné-Beniczky Hermin úrhölgy — az egylet elnöke — igen eszesen és melegen fejtegeté, hogy ez eddig elhanyagolt ügyet az államnak kell fölkarolnia, mely a míg most is évenként százezreket költ a fi-nemzedék magasb képzésére: a nőnevelésre csak 4000 frtot szánt, (ezt is az angol kisasszonyok pesti kolostora kapja;) ennél fogva az országgyűlést kell fölkérdni, hogy a nők számára is állítson egy magasabb tanodát, hol a fiatal hölgyek valami egyebet tanulhassanak, mint azt a fölületes mázt, melylyel a szalonokban csilogni lehet.

Ez egylet céljaira magánosak is buzgón adakoznak ugyan, de a jótékonytság annyi oldalról van most igénybe véve, miután a hazai célokon kívül a svájciak és olaszországiak inségén is törekszünk enyhíteni, (a mint egykor azok is enyhítettek a miénken,) hogy oly nagy összeget, mennyibe például egy nagyszerű lánynevelde alapítása vagy az Eszterházy-képtár megvétele körülne, aláírás útján bajos volna összeszerezni. Így a magánosok törekvéseivel az állam segélyének kell párosulni.

A népszínház is álmódzott egykor ily segélyről; de most örülni fog, ha megmaradhat azon a telken, melyen megszületett, miután most ott egy társulat mindenkép nagyszerű vendéglőt szeretne emelni. S Buda város olyan megszorult agg parthie, hogy a kérőt, mely tele erszénnyel közzelít — könnyen elfogadhatja. Pedig kár volna, ha

a népszínház elvesztené e helyet, mely még a legjobb Budán, a mennyiben közel esik Pesthez, honnan az életet kapja.

Közeldbb e helyen egy kis vigjátékot adtak: „A regény vége“ címmel, mely ügyes ötlet s élénken van jelenetelve. Egy írónak, — mivel kötelezve van, — egy lap számára írnia kell regényt. De nincs tárgya. Leírja tehát szorultságból a vele szomszédos nyaralót s annak úraőjét, meg egy fiatal embert, ki épen megjelen, midőn a regénynek a lapban „folytatása következik.“ A nő átküldi ügyvédét az írőhoz, mivel bántja a rajz, melyben magára ismert. Így a nő és író megismerik egymást, s a regény vége az, hogy egymáséi lesznek.

E kis vigjátékot úgy adták elő, mint francia fordítást; pedig eredeti, egy szerény fiatal beszályiró műve, ki incognito akarta bevárni műve sikerét. Szépfaludinak azonban elvitázhatlan vigjátékírói tehetsége van, s így nevét nem lesz szükség többé elrejtteni, bár mindig dicsérendőbb (s egyszorsmind ritkább) dolog a magunkét idegen etiquette alatt állítani ki, mint — a mi annyiszor fordúl elő — a mások pávatollaival pompázni.

A nemzeti színházban most Rotter Irma k. a. táncol, még pedig könnyűden, kellemesen. Az „Európában“ pedig Singer Ödön hegedül, ki valódi virtuóz; de valamint Rotter Irma k. a. nem Couqui k. a., úgy Singer Ödön hazánkia sem Joachim. Hegedűjének szép hangja van s technikája kitűnő, de a művészi egyéniség ama varázsát, mely csak önmagához hasonlít, nem bírja.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

F. Gy. (Történeti naptár.) Novemberhő 12-kén — 13-kán — 14-dikén meghalt Schwanthaler Lajos híres német szobrász: 1848. — 15-én született Herschel Vilmos csillagász: 1738. — 16-án meghalt Gusztáv Adolf svéd király: 1632. — 17-dikén koronázták a lengyelek Nagy Lajost királyukká: 1370. — 18-dikán született Lévai József a költő: 1825.

— (Técső-város pecsétje.) Pecséttanunk, — főleg községi pecséttanunk még egészen parlagon hever, — mondja Nagy Iván a „Századok“-ban, honnan a magyar feliratú régi községi pecséttekre vonatkozó jelen cikkét közöljük. — Csak itt-ott találunk irodalmunkba beigtatva egyes adatokat, melyek tanulságútl szolgálhatnak arra, honnan és mikből lehetne egykor már történelmi se-

gédtudományaink ez ágát is életre szólítani? E téren irodalmunk eddig tudomra csak Lugossy József, Ráth Károly, Részó Ensel S., Szalay Ágostontól és tölelem mutathat fel némi közléseket.

Lugossy a 15. század végétől a 18-ik végoig 24 magyar körriratú pecsétet hoz fel, ezekben 17 községi pecsétet. Ráth Károly 12 községét sorolta fel. Szalay Á. 6 községét mutatta be. Én eddigelé négy magyar körriratút közöltem. Most e számot ismét szaporíthatom egy joles példánnyal. Ez Máramaros vármegyebeli Técső koronavárosnak pecsétje, melynek nyomója (tipariuma) valószínűleg máig is meg van; mert az okirat, melynek lapján e pecsétet nyomva látom, 1853-ban kelt, karsai Buzik Lajos polgármester

aláírása alatt. A pecsét hasonmása itt látható. Alakja gömbölyű, körének átmérője egy hüvelyk és egy fél vonal. Belső szemcsés karimájában egy fejtűsas szétterjesztett szárnyakkal, kinyújtott kar-

mokkal, és nyilalakú kitöltött nyelvvel látható, derekán félhold forma látszik. A külső karimában az akkori írásmód szerint e körirat áll: TECZŐ VÁROSSA: A. 1: 60: 8. A magyar körirat dacára is, az évszám előtti A betű a latin Anno-t jelenti. Az évszám mutatja, hogy a vésemény a 17. század első tizedéből való, és e szerint a magyar köriratú eddig ismert pecsétek között ez a hatodik helyen áll.

Eddig ismert magyar köriratú községi pecséteink a 18-ik századig a következők: 1487. VÁMOSI PECZET. 1511. GARMATH* FALU. PECSETI. 1549. THOKAI: B. Z. 1592 előtt—TAR CZAL *—* VÁRASA. 1603. KER EKI. VÁROS. PECZETI. 1608. TECZŐ: VÁROSSA. 1608. ISTEN: KEGIE LMEBOL: EPITETET: SZERENC: — 1615. NÖTECZI: BIRAK: PECSETE. 1620. VISK: VAROSA: IEZUS. 1624. LONI: SZENT: MARTON. PECSETI (Szalk-Szent-Márton.) 1628. FUL DEAKI. NEMES. PECSETI. 1630. SASS: VARASSANAK: PECSETI. 1630. HARSANI: VARASSANAK: PECZETI. 1666. TATA: VAROSA 1666. SAPI: PECSET. 1667. APA: FALVIA: PECZETI: A. D. 1678. előtt SIXO: VAROS PECSETI. 1681. KIS: BARATI: FALU: PECETE. 1683 előtt. NEMES: NAGY: OROSZI KIRAL: SZABAD: VÁROSSA. 1686. DABI: FALU: PÖCZETE. 1687 előtt. TOKAI: PECZE. 1692. TELEGD. MEZO. VAROS. 1692. KONYI: FALU: PECSETI. 1694. SARAND. PECSETYE. 1696. CZEGEI. PECZET. 1697. TÉTI. FALU. PÖZLET. 1698. CSIKVANDI. FALU. PECETI.

Ezekhez adható még (ha való?) Czegléd város pecsétje az 1646-ik évből, R. Ensel S. szerint. És így 1700. évig összesen 23 (vagy 24) magyar köriratú pecsétet ismerünk. A 18-ik század első évétől már kétségkívül több magyar köriratú pecsétünk van. Itt azonban az előbbi századokból is csak azokat soroltuk fel, melyek vagy a pecsétre vésett évszámmal, vagy pedig az oklevél kelténél fogva, melyre a pecsét nyomva található, — kétségtelenül a 17. századra esnek; mert lehetnek és vannak is évszám nélküli magyar köriratú pecséteink, melyek bizonyosan

még a 17. századból valók: de csak későbbi oklevelen találván nyomatát, bizonyosan előbbi századba nem helyezhetők. A főlebbi névsort pedig célszerűnek találtam összeállítani, azért is, hogy a pecséttan barátai figyelmessé tétetvén, netaláni fölfedezéseikről e lapok szerkesztősége utján, egy a magyar köriratú, mint más régibb pecsétekre nézve, e szak embereit értesíthessék.

* (A Sziperiai száműzetés.) 1769-ben kitörülték az orosz törvénykönyvekből a halálbüntetést, s helyébe a száműzetést léptették. Az elítéltek kormányköltségen szállítatnak el. Száműzetést azokra is szabhat a bíró, kiket bizonyítékok elégtelensége miatt el nem ítéltetne, de meg van győződve vétkeességükről. Ha valamely hely lakosságának két-harmad része ellenszegül, hogy a bűnös visszatérjen, akkor is elküldik Sziberiába. Ezenkívül még a csk fontartá magának a jogot, hogy mindazokat, kik előtte gyanúsoknak látszának, száműzhesse. Ebből kiténik, hogy Oroszországban a száműzetés oly büntetés, mely vétkest és ártatlant egyaránt érhet, s valóban Sziberiában minden osztálybeli találhatunk, és a büntények legkülönfélébb változataira akadunk: gyilkosokra s politikai bűnösökre úgy, mint gazemberekre s jeles írókra, nemkülönben bukottakra s tábornagyokra is. Moszkvában van egy közfogház, melyben a száműzendőket őrzik. Ott rendezik a moneteket. Az elűtazás előtt nagy láncot vernek az elítélt lábaira, a haj lenyiratik s durva darócot kell felöltöni. Egyik osztálybeliek szekeren, a többiek gyalog küldetnek. A gyaloglás a nagyobb bűnösöket sújtja; például a szegény lengyelokat, s nagyobb politikai bűnösöket. Kétharmada az elítélteknek nyomorúság, nélkülözések közt hal el, mielőtt Sziberiába jutott volna. Ha helyre értek, ismét két osztályba sorozzák őket. Az első osztályban vannak a kényszermunkára ítélték, kiket a bányákban a legszigorúbb munkákra alkalmaznak. Minden eledelük izetlen fekete kenyérből, s ünnepeken sós halból áll. Reggel már ismét a sötét bányákban dolgoznak, melyet csak éjjelre hagynak el. E mellett folytonosan kell láncukat is cipelniök. Éjjel erősen elzárt falak közé záratnak. A legkisebb szorgalmatlanság korbács és bottal orvosoltatik. A bányákba a legerősebb bűnösöket választják, azt után még a drágább bőrű vadállatok ellen is küldik vadászni, hol a legnagyobb veszedelemnek vannak kitéve. A kevésbbé szerencsétleneknek csupán a hajókat kell vontatniok. A második osztály öt alosztályra oszlik: a gyárakban s vas-hámorokban levőkre; továbbá azokra, kiket oly

munkákra használnak, mihez nagy testi erő szükséges; harmadik osztályba tartoznak, kiket inasokül használnak csupán; a negyedikbe a mezeimunkára ítéltek; végre: a betegesek és aggok. — Minden elítéltet, mielőtt *poselenz* (gyarmatos) címet nyerne, próbára teszik, mely rendszeren hossz-as ideig tart, s nem tartozik a kellemes időtöltések közé. Nem csak a férfiakat, hanem a gyöngö idegzetű nőket is éri néha a Sziberiába való száműzetés büntetése.

* (*A gyomor-imádás.*) Korunkban száz és százféle módon, még a legkényesebb gyomrokat is ki tudják elégíteni. Az ingyenség oly fokra fejlődött, hogy alig tudjuk már a „művészet“-en kívül más névvel kifejezni; az ételek készítésének „művésze“ némely embernek egész életföladata; az ily finoman készült ételek élvezete pedig nagyfontosságú másokra nézve, kik az életet ily finoman készült étkek nélkül csak tengődésnek tartják. De ne higyük, hogy ez csak mostanában fejlődött ennyire; régebben talán még magasabb fokon állott. Midőn Medici Katalin Franciaországba érkezett, a gyomor valódi bálványimádása kezdődött. Ő hozta magával a jégkészítés titkát, s csakhamar minden gazdagabb ember csak jéggel akart élni; Katalin alatt jött divatba a fricandeau, s ez idő óta mindenütt honos volt, mint a rómaiak asztalán a páva- s fülemilyelv. A szakácsok csak oly fontos személyiségek lettek, mint a státusférfiak és államtanácsosok. Condé herceg szakácsa megölte magát, mert a nagy ebédre várt hal meg nem érkezett; s Condé egy sürgős útát hagyott el, mert kedves szakácsa kedvenc ételével nem követhette útjában. Finom ebédek régebben és ma is igen fontosak a nagyoknál. Hízlegünk a gyomornak s rászedjük a szellemet. I. Napoleon nem sokat törődött saját konyhájával, hanem azért a finom ebédeknek nem volt ellensége. Beleegyezésével történt, hogy államkancellárja (Cambacére) a legfényűzőbb ebédeket, lakomákat rendezte, melyek néha fontos államdolgok színhelyei lettek; s midőn de Prandt abbé Lengyelországba küldte követségbe, egyenesen azt a megbízást adta: „Nagy lakomákat adjon, s hizelegjen a hölgyeknek, akkor boldogulni fog!“ Midőn a gyomorimádás tetőpontját elérte, következtek a legpompásabb aszalterítékek és diszletek, melyekkel sok meglepetés is volt néha összekötve. Egy-egy pastétomalakú porcellán medencéből evés közben néha békák ugráltak ki a társaság nagy meglepetésére, vagy madarak repültek ki az üvegburok alól. —

A hölgyek visitottak, a madarak elottották a gyertyákat, a békák szertesztét ugráltak; egyszerre aztán rákezdődött a hatalmas zene s minden a régi kerékvágásba fordult. Lord Albemarle szakácsa egy izben, mint Walpole beszéli, egy 18 lábnyi tortát épített csupa isten és istennőből úgy, hogy az asztalon nem is foglalhatott helyett; az egész társaságnak kellett összerombolnia, hogy az enyészetnek átadhassák. A lord hozzá még nem is akarta megengedni, hogy e monstrum-torta gyönyörű bársony szőnyegét beszennyezze. „Még is sok ily csekélységre: a kis szőnyegre gondolni, midőn ily ritkaság bemutatásáról van szó!“ — kiáltá a megboszankodott szakácművész.

* (*A rózsák egy új fajtát*) kezdik meghonosítani Európában. Uj-Seelandból hozták, hol egész ligetek vannak e rózsából, mely folyvást nyílik, még egyszer oly nagy, mint a rendes rózsák legnagyobb faja, de nem oly teljes. Színe sötétebb, illata oly erős, hogy egyetlen tő egész kertet eláraszt. Fájja oly magasra nő, mint az orgonavirágé; tövisei hosszak és erősek. Egy francia kertész az idén több tövel tett kísérletet. Márciusban már teljes lomb fedte az ágakat s ápril végén nyílott, s aztán folyton bimbókat hozott. A kertész, a császárné iránti hódolata jeleül, Eugenia-rózsának nevezte el.

* (*A francia forradalom naptára.*) Nem fölösleges e naptárt ismerni, hogy a francia forradalom eseményeit figyelemmel követhessük. Például nem mindenki tudhatja, hogy Brumaire 18-ka november 9-kével egy. A convent, határozata a nyilvános oktatásra e forradalmi naptárt hirdeté ki, mely Chénier költő s Louis David festő szerzeménye s 1792. nov. 24-ikén hirdettetett ki. — E naptárban az év 12 hóra osztott, a hó 30 napra, és szeptember 22-ikén, a francia forradalom évnapiján vette kezdetét. Őszi hónapok: Vendemiaire, Brumaire, Frimaire; — téli hónapok: Nivose, Pluiose, Ventose; nyári hónapok: Metsidor, Thermidor, Fructidor; tavasz hónapok: Germinal, Floréal, Plairial. Ehhez a 360 naphoz öt pótlék napot csatoltak: „Epagomenen“, melyek az erény, genie, munka, vélemény s jutalomnak voltak szentelve. A szők években még egy hatodik is járult hazzájok a: sansculotide, vagy a nép ünnepe. A hó három tizedre volt osztva, melynek napjait Primidi, Duodi, Tridi, Quadridi, Quintidi, Sextidi, Septidi, Octodi, Nonodi, Decadinak nevezték. A Decadik a vasárnapokat pótolta.

mint itt száguldó futárral, amott egymást ápoló sebesültekkel, halottakat eltakarítókkal stb. — E kép nemcsak tárgyánál, de kivitelénél fogva is egyike a kifünzőbb festményeknek s tulajdonosa: Almásy Pál, szobgálatot teune a művésznöknek, ha azt a képzőművészeti társulat csarnokában kiállíttatná, valamint azon másik két jeles festményt is (két különböző tengerparti tájkép Capri szigetéről), melyeket ugyancsak e művésznöknél rendelt meg. Láttunk ezenkívül Ligeti műtermében még több, részben már befejezett, részben vázlatban levő magyarországi tájképet, melyek mind egyes vagyonosabb uraink megrendeléséből készültek s készülnek, mi arra mutat, hogy valahára eledezni kezd már nálunk is a képzőművészet pártolása. — Ligeti közelebb egyszersmind újból rendezni fogja a nem. múzeum képcsarnokát.

— „*A dícsőség tengeréből*” cím alatt Vértesi Arnold elbeszélésekre nyit előfizetést az 1848/9-ki szabadságharc történetéből. Az 1 firtos előfizetés szerző lakására küldendő. (Pest, városligeti fasor jobbra 27. sz.)

* (*A delegátók*) nem e hó 12-ikén, hanem később (17—20-ika közt) fognak összeülni, mivel a bécsi kormány előbb még a birodalmi tanácsban is keresztül akarja vinni a védelmi rendszer elfogadását. — A megnyitandó delegationalis ülések alatt báró Becke, mint a közös miniszterium képviselője, folyvást Pesten fog időzni, valamint az egyes más miniszteriumok képviselői is. — A magyar delegációban b. Orczy a közös külügyminiszteriumot, Weninger osztályfőnök a közös pénzügyminiszteriumot, Ghyczy alezredes a hadügyminiszteriumot képviselendik.

* (*Ama vesélyes ember*) kit múlt számunkban említék, név szerint Hartmant, (kinek az a rögeszméje volt, hogy a királyné ellen titkos összeesküvés van keletkezében, s ki e végből több ízben kért audentiát,) behozták a pesti megye házába. A vizsgálat után mindjárt kitünt, hogy elmeháborodott s átvitték a tébolydába. A szegény szerencsétlen, bár meg volt kötözve, mindent letépett magáról s jó formán meztelen s hajdon fővel érkezett meg, folytonosan kiabálva, hogy őt, a világ leghatalmasabb urát, hogy merik így meztelenül kísérni a megye házába.

* (*A gödöllői vadaskertben*) ritka szép példányú szarvasok vannak. Közelebb ő felsége hat pompás szarvast lőtt, s köztük oly példányokat. minők a Práterben vagy Lobaudan alig léteztek valaha. A szarvasok majd mindenfelé elkoosultván: a gödöllői példányok valódi ritkaságoknak mondhatók. Egy közülük négy- vagy ötödél bécsi mását nyomott. Rókaik is oly bőven vannak Gödöllőn, hogy a legkedvezőbb róka-vadászatra lehet kilátás.

* (*Kincsedes Nyiregyházában*) Egy nyiregyházi polgár több év óta azon rögeszmével foglalkozott, hogy házában nagy kincs van elrejtve; folyamodott a miniszteriumhoz kutatási, illetőleg áshatási engedélyért, azt meg is kapta — és a napokban már kérde a házat elbontani; de a városi kapitány megtudva, hogy a házra nagyobb összeg árvapénz van bekebelezve, betiltatta.

* (*Új vulkán képződik Olaszországban.*) A Garda-tó partján elnyúló Baldo-hegy, hihetőleg tűzhányó hegygyé fog átalakulni. Gyakori és erős földalatti dörgések hallhatók s a lakosság már elhagyta lakhelyét. A kormány bizottmányt nevezett ki, tudományos észlelődések tétele végett.

* (*A szegei lakatos segédék*) ugynevezett ifjúsági gyűlést tartván, derék felügyelő mesterük N. P. azon indítványát, hogy a svájci vízkárosítók javára kisorsolandó műveket készítenének, osztatlan lelkesedéssel fogadták; s nemcsak azt ígérték meg, hogy a munkás ipar hazája lesújtott lakosainak szivezen áldozzák készíttendő műveiket, de ezenfölül maguk közt még gyűjtendit is fognak.

* (*Új löfegyver.*) Mint a lapok írják, Budán egy Kerekes nevű végzett technikus oly lö-szerkezetet talált föl, mely a golyót puska nélkül elsüti. Azaz egészen új készletbe helyezi a löpört, a meg irányt s erőt is tetszés szerint ad neki. Mondják, hogy közelebb egy 14 fontos golyót 425 lábnyira lőtt, s a golyó ott még 3 lábnyira benyomult a földbe.

* (*Az izraelita kongressusra*) már mindenfelé megkezdődtek a választások. Ez sok helyen egészen magyarosan megy, így Győrött is, hol nemzeti színji zászlót tűztek ki, s rá magyarul e felírást: „Éljen König Károly, a magyar izraelita kongressus győri követe.” — Ellenjelöltje nincs; természetesen haladó magyarosodó párti.

* (*Nincs annyira elterjedt magyar gyártmány*), mint azok a vasúti kerekek, melyek Ganz budai gyárában készülnek, s melyeket a vaspályák nagy részén használnak. E kerekek öntésének titka van, mely még most ismeretlen. A találmány egy budai munkásé, kitől azt Ganz megvette. Ajánlotta aztán e kereket mindenfelé, de hiába — senki sem hitte el, hogy valami különösét fedeztek volna föl épen Budán. Végre sikerült Ganznak egy vasúti felügyelőt rábírnij, hogy négy kerekét — az igazgatóság tudta nélkül — egy kocsi alá alkalmazzon. Egy év alatt e kerekek a többiek közt igen nagy utakat tettek. Midőn a bizottság kimutálni jött a kerekeket, csodálkozva vette észre, hogy annak a négynek semmi baja. Hogyan van az — töprengtek; — hogy egy gyár készítményei közt ily különbség legyen. — A felügyelő ekkor vallá be, hogy azok Budáról való kerekek. Ekkor aztán elfogadták, s csakhamar a Ganz kerekei jutottak uralomra a vaspályákon mindenfelé.

* (*Helyes intézkedés.*) Az államvasúttársulat szándéka: a tiszai vasutról jövő utazók számára Ceglédre Pestre közvetlen személyvonatokat rendezezni; és ez által a közönséget mind a kocsi-cserélés kellemetlenségeitől, mind az unalmas várakozástól az ugys szük helyiségtől ceglédi várótermekben megkímélni. Ezen intézkedés által a tiszai vasutállomásai és Pest közötti utazás időtartama másfél órával rövidül.

* (*Mammut-fogak.*) Jász-Ápátiban közelebb kutatás alkalmával, öt mélysegben, két mammut-fogat találtak. Az egyik fog, mely hét font súlyú, az egi főgyimnasium múzeumának birtokába jutott, hol azt mindenki megcsémélheti. Agyara, mint mondják, had láb hosszú volt, de a kutatás azon

hiedelemben, hogy arany van benne, összetörte. A töredékből négy darab szintén az említett műzeumban van.

* (A pesti fenyítő törvényszék) közelebb ítélte el Cz. Ernőt, kit három évnegyed előtt váltohamisításiért fogtak el. Az elítélt 21 éves, nőtlen, az előtt uhlánus hadnagy volt és szüleitől 80—90 ezer frtot örökölt, de mivel vagyonát árva gyámság alatt kezelte, ő maga pedig gavallérkodni szeretett, adósgécsináláshoz, utóbb hamisításhoz folyamodott. Ennélfogva a törvényszék bűnösnek találta a kilenc hónapi vizsgálati fogságát (az enyhítő körülményeknél fogva) büntetéséknél tudta be.

* (Fontos állami ügyben) intézett köriratot e napokban a budai hatóságokhoz a belügyminiszterium. T. i. meghagyta Budaváros tanácsának, hogy a Budavárosban ez év folytán meghalt cs. k. kamarások névjegyzékét terjessze fel, a lelkeseknek pedig, hogy valahányszor Budán cs. k. kamarás meghal, mindannyiszor jelentést tegyen!

* (Különs tiltakozás.) Dobrzenszky Péter, a Szabolcsmegye Kótaj községében lakó Dobrzenszkyak megbízásából tiltakozik, hogy ők sem verbeli, sem elvi, sem más erkölcsi köteleknl fogva a képviselő Dobrzenszkyval nincsenek összefügve.

A legnagyobb vászonruha-raktárban váci utca YPSILANTI-hoz Pesten.

kaphatók a legolcsóbb árakon a legnagyobb választékban,
mindennemű kész fehérneműek urak, hölgyek és gyermekei
számára, ugymint:

20,000 darabnál több férfi ingek rumburgi, hollandi vagy irlandi vászonnól, darabja 2 ft 50 kr, 3 ft, 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr, 5 ft, 5 ft 50 kr, 6 ft, 6 ft 50 kr, 7 ft, 8 ft, 10 ft, 12 ft.

10,000 darabnál több színes férfi ingek 1000 különböző mintában, 1 ft 50 kr, 1.80, 2 ft, 2.50, 3 ft.

Fehér madapolan-férfi ingek 1 ft 50 kr, 1.75, 2 ft, 2.50, 3 ft, 3.50, 4 ft.
Férfi-gatyák vászonnól, magyar, félmagyar vagy francia mintára, 1 ft 75 kr, 2 ft, 2.25, 2.50, 3 ft.

Női ingek vászonnól, simák 2 ft 25 kr, 2.50, 3 ft, 3.50, 4, 5 ft; himesze 3 ft, 3.50, 4, 5, 6, 8, 9 ft; schweici és francia mellmustrával 4 ft, 4.50, 5, 6, 7, 8, 10 ft.

Női fűzővállak (Damenmieder) 1 ft 50 kr, 2.50, 3 ft, 3.50, 4 ft, 4 ft 50 kr.

Fia-ingek vászonnól, négy éves 1 ft 80 kr, 2.40; hat éves 1 ft 85 kr, 2.40; nyolc éves 2 ft, 2.45; tíz éves 2 ft 10 kr, 2.65; tizenkét éves 2 ft 40, 2.90, 3.50; tizennégy éves 2 ft 65 kr, 3.15, 4.20; tizenhat éves 3 ft 50 kr, 4 ft, 4 ft 50 kr.

Színes fiú-ingek négy éves 1 ft 10 kr, 1.25; hat éves 1 ft 25 kr, 1.40; nyolc éves 1 ft 85 kr, 1.55; tíz éves 1 ft 60 kr, 1.75; tizenkét éves 1 ft 65 kr, 2 ft; tizennégy éves 1 ft 75 kr, 2.10; tizenhat éves 1 ft 75, 2 ft 30 kr.

Mindennemű téli alsó-mellények, nadrágok, harisnyák és egyéb téli cuikk férfiak és hölgyek számára, nagy választásban.

Főraktára a legjobb amerikai krinolinnak mindenféle színben 2 ft, 2.25, 2.50, 3—5 ftig.

Színes alsósoknyak 4 ft 75 kr, 5 ft, 5.50, 6, 7—10 ftig.

És sok egyéb kész fehérneműcsikk, melyekről az árjegyzék kívánatra bérmentesen elküldetik. — Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi és irlandi vásznakban, vége 27 ft, 28, 30, 32, 35, 40—120 ftig.

Craasvászón vége 12 ft, 12.50, 13, 14, 15, 16, 18, 20—25 ftig.

Vászonsebkendők, tucatsja 3 ft, 3.50, 4 ft, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10—20 ftig.

Törülközők, tucatsja 5 ft 50 kr, 6 ft, 6.50, 7 ft, 8, 10, 12—20 ftig.

Színes alyi kanavasz vége 9 ft, 10, 11, 12, 13—18 ftig.

Vászon asztalkendők, tucatsja 5 ft, 5.50, 6.30, 6.80, 7.50, 8—12 ftig; abrosok minden nagyságban 6 személytől 24-ig; asztali készletek 6, 12, 18 és 24 személyre.

Nagy választás agytörítők, piquet- és tricót-paplanokból, kávés és eszemegkendőkből.

Menyasszonyi készletek bevásárlásnál fehérneműnk ropant hasznára következtében oly helyzetben vagyunk, hogy a legnagyobb mennyiséget mindenkor készen szolgáltatjuk.

Küldeményeket minden irányban utánvétellel még a levél érkezése napján azonnal elküldjük és csomagolást nem eszámítunk, ugyancsak megrendelések leg hamarabb elkészítetnek.

Kollarits József és fiai.

Pilules Dehaut.

Esen kitűnő hashajtó-szer az, mely Franciaországban legaláltalánosabban alkalmaztatik.

Ellentétben más hashajtó-szerekkel, ez csak

akkor működik jól, ha igen jó tápláló étkekkel és erősítő italokkal, u. m. bor, kávé, tea, jó husmártalék stb. vétetik be és emésztetik meg. Hogy az emlertnek eszen pilulák által hastisztulás legyen, választhatja azon órát és evési időt, mely vágya vagy foglalkozásával leginkább megegyez. (Lásd a kézikönyv utasítását.)

Egy katulya ára 1 ftt 50 kr.

Főraktár Magyarországra néve:

Török József gyógyszerész úrnál PESTEN,

király-utca. 7. sz.

Medaille de la société des sciences industrielles de Paris.

Semmi őszhaj több!

MELANOGENE

Diogenemaretti Rouenből. Gyár: Rouenben, rue Saint-Nicolas 89.

A haj és szakálnak pilanatnyi gyors, — bármely árnyasatu, a bőre névno minden kártékony hatás nélküli festésére.

Ezen festőszert legjobb valamennyi eddigi használtak közt. Főraktár: Pesten Török J. gyógyszerész úrnál. király-utca 7. sz. Ára 3 ft 50 kr, postán 20 kralal több.